

Bygga i kulturmiljö

Munkedals kommun

Önne - Sältorna- Knarreвик

ÖNNE – SÄLTORNA - KNARREVIK - jordbrukslandskap och saltängar vid Färlevfjorden

Längst in i Färlevfjorden grundar den i övrigt så djupa fjorden upp och land möter havet med flacka salt- eller strandängar. De bohuslänska saltängarna har spelat en viktig roll som betesmarker. Här mynnar också Färlev älv ut i fjorden och detta vattendrag är också gräns mellan Lysekils och Munkedals kommun. På båda sidor om älven finns bebyggelse med anknytning till handel och kommunikation. Här finns bland annat den f d Älvbackens handelsbod från tidigt 1900-tal. På andra sidan kommungränsen, i Lysekils kommun, finns en del värdefull äldre bebyggelse som hänger ihop med miljön.

Den gamla handelsboden ligger där järnväg, vägar och vattendrag möts

Gården Knarrevik, som ligger på den östra stranden, har mycket gamla anor. Den har ägts av många kända släkter – Bagge, Soop, Ascheberg och Gyllenberg. I början av 1700-talet var ena halvan kronogods och utgjorde lön åt den s k kronobefallningsmannen i Sunnerviken. Mangården från mitten av 1800-talet är välbevarad. Gårdens omgivning är ett mycket vackert kulturlandskap med åkrar, ängar och betesmarker. På markerna, vilka sträcker sig längs en bäckravins ända ner till stranden, finns intressanta inslag av gamla stenhägnader och husgrunder.

Varför och hur?

Kommunen har pekat ut Önne-Sältorna och Knarrevik i kulturminnesvårdsprogrammet. Värde ligger främst i de unika strandpartierna och placeringen av bebyggelsen i förhållande till strand och vattendrag. Miljön är uttagen som riksintresse för kulturmiljövården, där saltängar som naturtyp skapad av strandbete är den viktigaste beståndsdel. Det betyder att området inte bara speglar lokalhistoria utan även är en viktig pusselbit i vårt lands historia. Det är av avgörande betydelse för områdets kulturvården att åkrar och betesmarker i och i närheten av området hålls öppna och nyttjas. Den äldre bebyggelsen bör förstås vårdas för att dess kulturvården ska bibehållas.

Detta kartutsnitt visar hur den miljö är avgränsad som är utpekad som kulturhistoriskt värdefull i kommunens kulturminnesvårdsprogram från 1995.

SE DIG OM I LANDSKAPET

När du ska bygga nytt, om eller till - se dig omkring, hur fint och naturligt man av tradition har anpassat sig till naturens och landskapets förutsättningar.

Karaktäristiskt för området kring Önne-Sältorna och Knarrevik är de flacka strandängarna och det öppna jordbrukslandskapet innanför strandområdet. Bostadshusen är ofta placerade i kanten av odlingsmarken och i anslutning till viktiga knutpunkter.

Miljön är en helhet och det är därför viktigt att inte bara tänka över hur bostadshuset på en fastighet ska utformas, utan även hur tillfartsväg, uthus, trädgård och uteplatser ska se ut.

Byggnadstradition

Området kring den inre delen av Färlevfjorden har sin speciella karaktär och präglas av bohuslänska gårdar. Bebyggelsen är som helhet ganska traditionell.

Äldre hus är byggda med de traditionella byggnadsmaterialen - sten i sockeln, träpanel på fasaderna och tegelpannor på taket. Rödfärg hör, liksom ljusa oljefärger, till byggnadstraditionen. Bostadshusen brukar vara väl placerade i terrängen, ofta så att man får bra källarutrymmen. På den bohuslänska landsbygden är det s k dubbelhuset vanligt. Det har en storlek och planlösning som mycket väl går att anpassa till ett modernt boende - oavsett om det handlar om ny- eller ombyggnad. Dubbelhusen har fina proportioner och rumssamband. De går att komplettera med tillbyggnader som mindre verandor och förstugor.

Helhet

Säkert vill du att ditt hus ska vara vackert och passa ihop med husen i trakten. Fundera över vilka kvalitéer huset har eller är tänkt att få innan du bestämmer dig för hur din ny-, till- eller ombyggnad ska bli. Försök att i möjligaste mån ta tillvara de värden som finns. Utformning av detaljer, allt ifrån sockel till skorsten, är viktigt för helheten! Ett varsamt underhåll av boningshus och andra byggnader betyder också mycket.

ANSVARET ÄR DITT

Om ditt hus är beläget i detta område är det en del du får göra utan att söka bygglov. Du får bland annat:

- Bygga till ditt bostadshus, med max 25 % av det befintliga husets byggnadsyta (dock max 50 m²)
- Byta fasadmaterial och fönster
- Måla om fasader
- Bygga friggebod om max 15 m²
- Uppföra en komplementbyggnad som carport, förråd, växthus m m, om de inte förtar intrycket av huvudbyggnaden.

Det kan i vissa fall krävas tillstånd från andra myndigheter och tänk på att du alltid behöver grannens medgivande om du vill bygga närmare tomtgränsen än 4,5 meter. Ändringar av befintlig byggnad ska göras med varsamhet så att dess karaktär bibehålls. För att bygga ett nytt bostadshus behöver du söka bygglov hos kommunens miljö- och byggnämnd. Du behöver också bygglov för ändrad användning, större tillbyggnad m m. Ta alltid kontakt med kommunen för att informera dig om vad som gäller!

Det är ditt ansvar att försöka se till att det du gör smälter bra in i landskapet, ser vackert ut och inte sänker värdet på den kulturmiljö du bor i - vårt gemensamma kulturarv. Det viktigaste är att man tänker efter före och använder sina pengar och egna och andras kunskaper på rätt sätt. Dra dig inte för att kontakta någon med specialkunskaper på området, det finns goda råd att få på nära håll - helt gratis!

VÅRT MUNKEDAL

Kommunen har en mycket variationsrik kulturmiljö med spår ända från 8000 f Kr fram till idag. Här finns allt från vackra, anrika herrgårdsmiljöer och storslagna kulturlandskap, till mindre kända men ändå mycket betydelsefulla torpmiljöer i skogslandskapet.

I denna folder kan du läsa mer om Örne-Sältorna-Knarrevik, som är en av dessa pärlor.

Kontakta oss

På kommunens miljö- och byggavdelning kan du få hjälp med vad som gäller vid bygglov och du kan även få råd om hur du ska tänka när du står inför ett byggprojekt.

Munkedals kommun

Miljö- och byggförvaltningen

455 80 Munkedal

e-post: munkedal.kommun@munkedal.se

tel: 0524-18000

fax: 0524-18110

En innehållsrik hemsida www.munkedal.se

Besök kommunens hemsida där även motsvarande informationsblad för andra kulturmiljöer finns att läsa. På hemsidan kan du också studera kommunens översiktsplan, ÖP 2001, där frågor kring natur- och kulturmiljövård är en viktig del, samt fördjupad översiktsplan för Munkedal-Tungenäset. Kulturminnesvårdsprogrammet finns tillgängligt på kommunkontoret.

Kunskap om bohuslänsk byggnadstradition

På Bohusläns museum arbetar människor med kunskaper om hur man kan gå tillväga för att anpassa om- och tillbyggnader till den lokala byggnadstraditionen. Här finns också en samlad kunskap om äldre byggnadstekniker, traditionella färger och material.

Bohusläns museum

Box 403

451 19 Uddevalla

e-post: museum@bohusmus.se

tel: 0522-656500

fax: 0522-656505

hemsida: www.bohusmus.se

Lokalt tänkande och kunskap med rötter

“Man ska inte gå över ån efter vatten” är ett gammalt klokt ordstäv. I din bygd finns människor som är särskilt intresserade av frågor kring bygdens utveckling och historia.

Munkedals hembygdsförening

tel: 0524-10180

kontaktperson: Yngve Carlsson, 0524-71019

